

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt roka --- 1 " --- 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

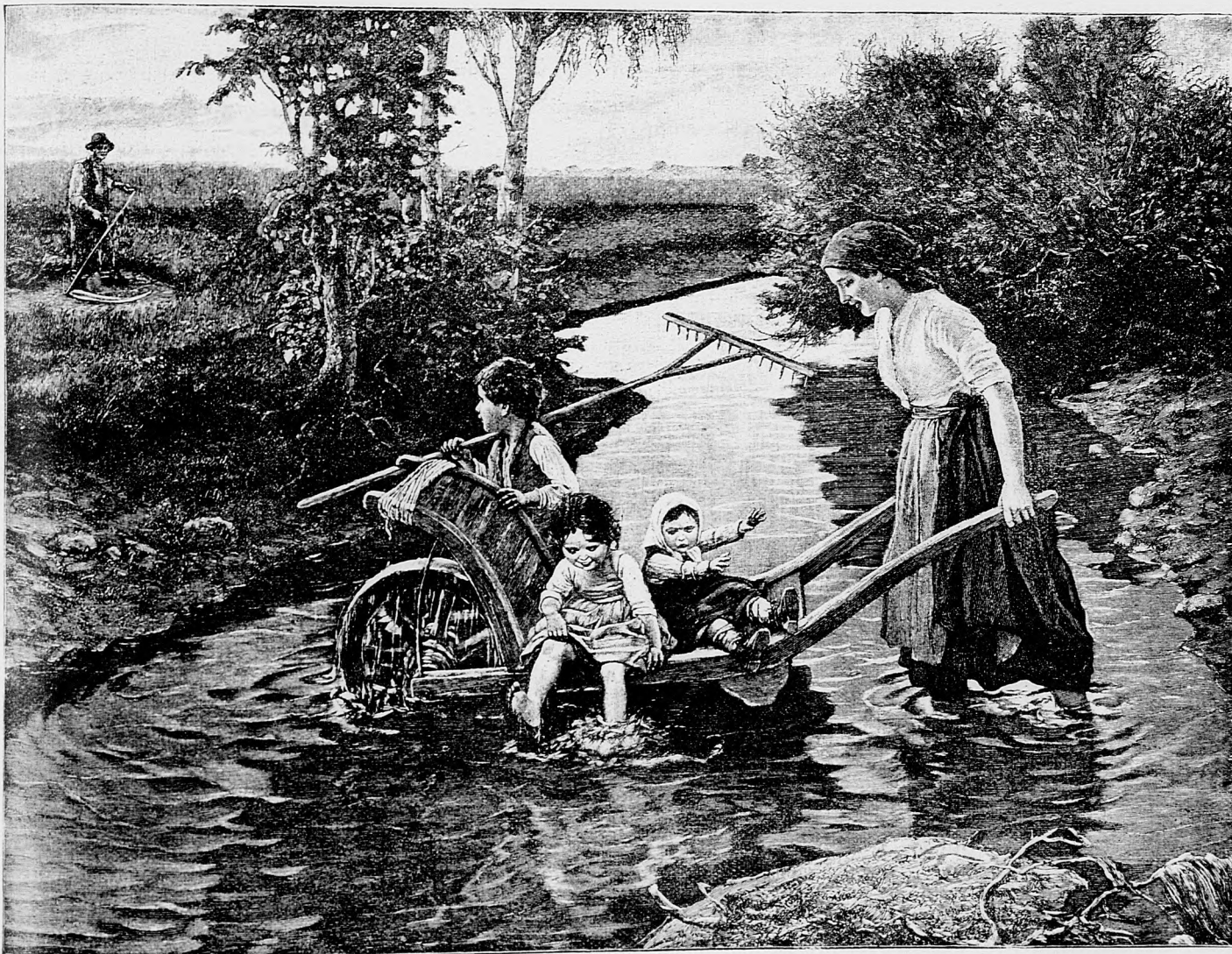
Čo sa robí na sneme?

Komedie. Daromnice.

Košuthova strana na tom sa usniesla, že s obštrukciou prekazí vážne účinkovanie snemovne, a miesto práce tárať a búchať bude do sveta.

Slovo zadržala. Nikdy tolko prázdnych rečí nebolo na sneme čuť, ako za poslednie časy.

Vláda dovolenie pýtala od snemu, aby za istý čas bez rozpočtu mohla krajinu spravovať. Ministri predniesli viac dôležitých návrhov, z ktorých zákony by mali byť. Niektoré potrebné sú

Prechádzanie na lúkach.

pre krajinu, iné ale, ako: povýšenie kráľovho platu (civillista) a zvýšenie vojska, škodlivé sú. Práce hoc koľko, len že práca stáť musí, lebo Koššuthovcom páči sa prázdnu slamu mlátiť.

S tým začali, že výčitky robili vláde, že prečo ministri aj s kráľom účasť nebrali na slávnosti, ktorú oni na úctu Ludevíta Koššutha riadili. S touto daromnicou celý týždeň zmrhali. Potom prišlo odhalenie pomníka Mateja spravodlivého v Koložvári. Tam Nessi ablegát s uličnými šuhajci krik a blak robil, keď vojenská banda zastupiteľa jeho Veličenstva kráľa s «Gott-erhalte» hymnou prijala. Ponevác Nessi rezervným officierom je, a s týmto činom vojenskú subordináciu prestúpil, predstavenstvo na zodpovednosť ho berie. Vzácny to predmet k prázdny výbuchom. Deň po deň melú o tomto detinskom kúsku té isté daromnice. Jednu vec sto ráz spomínajú, len aby sa čas míňal. Len aby krajina čím väčšiu škodu mala. Jeden z nich, aby mal o čom žartovať, s collstokom premeral novú snemovňu, a o tom «rečnil». Iný zas takú reč povedal, že 90 ráz ho pretrhli s tým výkrikom: «to neni pravda»!

Pritom nešetrne spomínajú kráľa a celý rod jeho. Napádajú ho. Ešte aj to spomínajú, že jeden zo služobníkov jeho kolké dlžoby robí, keď do Budapešte príjde. Vôbec tak hovoria o ňom, ako keby nie panovníkom, ale poddaným bol. Že to robíť môžu, bráni ich v tom ablegátska immunita, t. j. to právo, že ablegát hoc čo môže na sneme povedať, na zodpovednosť ho nemôžu brať, jedine predseda ho napomene.

Nielen že na sneme nič nerobia, ale ani len nechodia ta ablegáti v takom počte, v akom by mali. My sme mysleli, že drahý a skvostný krajinský dom vábiť ich bude. Že pyšno si budú v ňom vykračovať a usilovne chodiť doň. Sklamali sme sa, ako obyčajne, keď volačo dobrého očakávame. Vnútri v sieni lecikde vidieť jedného ospanlivého ablegáta nudíť sa. Iní po chodbách fajčia, žarty robia, alebo v jedálni si popíjajú. Takto vyzerá snem, ktorý za dobrobyt národa by mal účinkovať, a ktorý millióny stál. Takáto je väčšina ablegátov, ktorí «národ» (?) zastupujú.

Áno, boly časy, keď vážni a učení ľudia zastupovali národ na sneme. Tí povolanie mali k tomu. Ani láska, ani oduševnenie nechýbovalo z nich. Teraz ale? Ľudia bez rozvahy a bez schop-

ností vydriapali sa za «otcov vlasti». Títo hrajú rollu. Ony sú tí najväčší vlastenci.

Tešíme sa, že ľudová strana nepripojila sa ku Koššuthovcom, a nepomáha im čas a peniaze krajinské mrhať. Síce to ona ani nemôže urobiť, lebo šetriť musí národ, ktorý ablegátov platí, a ktorého choroby zožierajú. Po druhé ale usilovať sa musí, program, na základe ktorého povstala, previesť. My užitočnú prácu čakáme od strany našej, a istí sme, že v nej nesklameme sa.

Pýtate sa, že Koššuthovci prečo hatia snem v práci, a prečo prevádzajú daromné zmatky? Lebo prekaziť chcú, aby vyrovnanie s Rakúskom, s ktorým Uhorsku na základe 1867. vyjednania spoločné záležitosti má — vláda uskutočniť mohla. Toto je veľmi dôležitá vec, ktorú jestli vláda šťastlivo neprevedie, krajina naša veľké škody utrpí.

Ľudová strana nepripojila sa ku Koššuthovcom, hoc aj nesúhlasí so Széllom a so stranou jeho. Lenže pre toto rozumné držanie sa vyhovela. Vykríkujú na ňu, že sa veľmi ponúka kráľovi už aj preto, lebo priazeň trónného dediča požíva. Podozrievajú stranu našu, že potajomky so Széllom sa vyjednała. Vôbec tak opisujú okolnosti, ako čo by sa blížil čas, keď naša strana prevezme kormidlo krajiny. Toto zo srdca si prajeme, lebo národ v otroctve liberalizma už dlho nevydrží. Alebo sa roztrase, alebo v zufaní dokoná. Liberáli sami uznajú, že len ľudová strana má budúcnosť. Svornosti ani na vládnej, ani u Koššuthovej strany niet. Väčšina národa ku kresťanským zásadám sa hlási, a této chce do života uviesť.

Vládna strana aj na desatoro sa delí, a Széll nevládze ju udržať. Jednotliví, ktorým zákon, právo a pravda nie je po chuti, ukrutníka Bánffyho žiadajú nazpät. To isté chcú aj kalvíni na Koššuthovej strane, lebo boja sa budúcnosťou, ktorej ide našej strane v ústrety, a prekaziť chcú víťazstvo naše. To sú tí vitúzi, ktorí telegrafične pozdravili Combesa francúzskeho ministerprezidenta zato, lebo mníšky a reholníkov dal z krajiny vyháňať. Títo oproti križu sú. To sú naši diví nepriatelia. Oni vyzývave chovajú sa oproti kráľu, a chcú Szélla shodiť s nemiestnou obstrukciou. Oni pritom myslia, že Boh vie, aké vlastenecké kúsky prevádzajú, kdežto nesmysel je to, čo na sneme robia. Strana táto do sto údov počítuje,

ale do veľku ani jeden nedosvedčil, že usiluje sa sluby splniť, ktorými voličov pred voľbou bol väbil.

Zaslúžil to náš dobrý kráľ? Škodil on voľkedy národu? Bol oproti nemu? Však nie on sám, ale hlavne ministri riadia krajinu. Tí sú zodpovedliví. Veru na jeho staré dni úctu a nie mrzkosti si zaslúžil. My ho ctíme, milujeme. Boli nás tak ako aj jeho, že za nič a pre nič urážky musí trpeť.

Ponevác ale tí páni vlastenci v mene národa vystrájajú svoje kúsky : pýtame sa národa, či ich preto poslal na snem, aby tam prázdne kriky robili a s daromníciami čas mrhali? Aby ubohému národu škodu a trpkosti robili? Aby zahálali, keď je toľko vážnej práce? Aby Bánffyho na trón posadili?

Ako sa opovažujú národ spomínať, naň sa odvolávať, keď v celej krajine len 800 tisíc voličov je, kdežto národ z 19 millionov duší pozostáva? O národe len vtedy bude slobodno vyprávať, jestli volebné právo všeobecné bude. Len že v tom páde na sneme nebude toľko «hrdinov» koľko teraz ich je.

Záhorský.

POLITICKÉ CHÝRY.

Volébné pohyby v púchovsko-illavskom okrese.

Tie utešené «Slov. Noviny» ráčily sa rozkrákorif nad naším článkom, ktorému sme dali nadpis: «Voličia púchovsko-illavského okresu pozor!»

Noviny tieto vládne výbornú službu konali nám aj pri voľby žabokreckej a tak iste aj pri tejto púchovsko-illavskej voľbe stávajú sa prvým kortešom našej strany. A to na toľko, že teraz už celkom vážne začíname veriť o nich, že pisatelia jejich sú nám tajnými priateľmi.

Bo je pravda, že práve opačne píšu všetko, a také ohromné nepravdy píšu o nás zúmyselne, že aj ten najväčší Kubo hneď zbadá, že píšu to práve len preto tak, aby svojimi nemožnými tvrdeniami donútili každého rozmýšľať, a sa presvedčiť o tom ohromnom rozdielu, ktorý je medzi

stranou našou a medzi liberalizmom. Sme skutočne úprimne povdační tým vládnym novinárom za to, že vychvalujú n. pr. trenčianskych pánov liberálnych a židov, keď tvrdia o nich, že títo páni idú chrániť ubohých voličov proti násilnostvam ľudových kortešov, že oni starajú sa, aby každý smel svobodne hlasovať ako chce, že oni musejú ratovať ešte aj predplatiteľov našich novin, aby svobodne mohli čítať a ďalej podávať si «Kreštana», že oni až do krve bojovali pri popisovaní voličov, aby ani jeden ubohý ľudák nevystal z menoslovu, že oni vyhľadávajú tie zlaté desaťkorunníky, ktorými akísi zlodeji chceli zväbiť ubohých ľudákov na stranu liberálnu, že oni dali bubnovať po obciach, že každý rychtár, notár smeľe hlasovať môže či na ľudovú, či na liberálnu stranu.

Nuž takýmito šikovnými článkami iste nedostanú žiadneho ľudáka pod tie zástavy liberálne. Veď tí naši ľudia sú predsa nie hnile kláty, ani nie telence na úväzkoch pri hrante liberálnom, aby nevideli, čo si s nimi liberálni páni vystrájali a aj teraz pri voľbe vystrájajú. Môžu takéto chvály o liberáloch aj v tristo takýchto článkoch napísať roztomilé «Slovenské Noviny», my ale dobre cítime to s ľudom, komu máme podakovať sa za toľkú ztratu našich spravodlivých hlasov volebných. Ľahko sa dá v Pešti všeličo popísať v núde, keď sa liberalizmus vychvalovať musí, ale iné je: mrznúť voličom ľudovým pri voľbe ako nevolným hovädám na jarmoku, stáť pod strážou ozbrojených žandárov a bezočivých chlapčískov židovských.

Ostatne, akokoľvek opovážlive chovajú sa trenčianski bašici nielen oproti našim ubohým voličom, lež ešte aj proti našim slávnym ablegátom, o tom nech si čítajú aj liberáli tú interpelláciu, ktorú upravil náš Štefan Rakovszky na samého ministrapredseda Szélla. No nepochybujeme, že odpoveď Széllovu nedajú si páni bašici trenčianski za rám.

Interpellácia tá zneje takto:

Interpellácia Rakovského.

Štefan Rakovszky: Ct. Snemovňa! Udalo sa teraz urazenie jedného práva, ústavne zabezpečeného, takým makavým spôsobom, že musím prosiť ct. Snemovňu, by ráčila mi za dakolko minút pozornosť svoju venovať. (Čujme! Čujme!) V stolici Trenčianskej, v okrese púchovsko-illavskom je vypísaná voľba, pohyby volebné sa započaly, a tam so strany ľudovej vystúpil ako kandidát

barón Ivor Kaas. Dnes ale obdržal som nasledujúci list od svojho spolubrata Alexandra *Ernszta*, ktorý mi ztadiaľ píše nasledovné:

«Löffler, čestný hlavný slúžny nedovolil mi rečníť. Ako započal som, on hneď pokynul, aby som sa miernil; keď ale spomenul som, že pre biedu mnohí sa vysťahujú, hlavný slúžny osvedčil sa, že on nedovolí pomlúvať vládu. Na toto odvetil som, že nebudem pokračovať v reči svojej, ale oznámim to ministerpredsedovi, že nás prekážajú v našich ústavných právach.

Roku 1901 v tejto istej obci Skalke nedovolili rečníť p. Chocholusovi. Teraz maďarskú reč pána baróna, rozumie sa, dovolili, ale, aby ja po slovensky rozprával som, toho netrpeli.

Už vopred mi tu hovorili, keď sme do Skalky došli, že titulárny hlavný slúžny dostavil sa len tým cieľom, aby prekazil ma v reči. Notár Bernkopf a miestny krčmár bezhranične agitujú.

Robte, čo viete, ale postarajte sa, aby zlámali ste ducha bánfyovského.»

Tu teraz urazenie práva immunitného pretriasame so strany vojska, a ja neviem ešte, či nebude tu pád podobného urazenia toho práva so strany jedného medzitka úradného vlády?

Nuž ct. pán ministerpredseda vždy spomína svoj najlepši úmysel, a to, že ako prísne upomína patričných, aby pokračovali dľa zákona. Jestli obrátíme sa na pána ministrapredsedu, nuž on zakročí síce, ale zdáľž má potom také zakročenie aj volajaký účinok? Myslím, že veľmi zriedka. (Výkriky: Nevšímajú si ho!)

Mikuláš Zboray: Keď s jedným ablegátom zaobchodiam takto, čo že potom ešte s tým ľudom činia! Nedovoliam mu slova. Potupa! (Hluk a pohyb) No veď prijdú ešte aj iné veci! (Čujme! Čujme! s prava.) Aj budete ich čuť!

Gr. Aladár Zichy: Už jesto mnoho na rovášu!

Štefan Rakovszky: Za takýchto okolností nemôže si zazlievať ct. p. ministerpredseda jestli nie ja, ale iní to povedajú, že ct. p. ministerpredseda *inak rozpráva a inak činí!* (Pravda je! Tak je! na ľavej strane.) Ja viem, že došli zprávy aj o tom, že ako my sa tam chováme. Jestli ale s našej strany dačo protizákonného udalo sa, nuž ja sám budem prvý žiadať, aby nás trestali. Ale ja žiadam p. ministrapredsedu a žiadam ho o to úprimne, aby podobnou úprimnosťou veril i mojim slovám a uznal mi to, čo tvrdím, že so strany vládnej *podplácali*, ba v noci ešte aj k našim voličom došiel jeden krčmár a jeden polesný (jáger) s dukátami. Sú nám známe tieto udalosti a aj zadáme trestnú žalobu. Jestli sme my dačo protizákonného tam činili, nech sa páči aj proti nám zakročíť.

Žiadam ct. ministrapredsedu, ráčte súrne zakročiť a ráčte ku vyšetrovaniu nie stolicu patričných, ale jednu inú stolicu vyslať, aby videli konečne tí páni, že je to nielen komedia, čo ct. p. ministerpredseda hovorí, lež že je to pravdivé, tak, ako aj my to vážne ponímame. Interpellácia moja je nasledujúca:

1. Zdáľž má ct. pán ministerpredseda vedomosť o

tom, že slúžny Löffler a notár Bernkopf na Skale v stolici Trenčianskej ablegáta Alexandra Ernszta, v jeho ústavných právach, v svobode slova prekazili, keď z príležitosti volebných pohybov sprevádzal kandidáta baróna Ivora Kaasa?

2. Ohľadne na túto udalosť, zdáľž považuje za zákonitú takéto zaobchodenie verejných úradov, a zdáľž schvaľuje vystupovanie jejich?

3. Jestli to nepokladá za zákonitú, ani neschvaľuje toho, zdáľž má úmysel prísne a vplyvne zakročiť, že by svoboda volebná v Trenčianskej — pre volebné ukrutnosti beztak rozhlásenej — konečne prišla k platnosti a zachovávala sa v úcte?

4. Zdáľž náklonný je proti slúžnemu Löfflerovi a notárovi Bernkopfovi prísne a trestne zakročiť? (Živé schvaľovanie na strane ľudovej.)

Odpoveď ministrapredsedu.

Koloman Széll ministerpredseda: Tie obvinovania, že iní vraj povedali by, že nie som úprimný dotyčne vonkajších medzitok správnych, alebo že by iní povedali, že je to slepenie očí — pravím, tieto obviňovania sú nie bezvýznamné. Nuž nech je presvedčený ct. p. ablegát a každý človek v Snemovni tejto, že čo ja tu hlásam, to ja v celkosti a úprimne a celkom určite hlásam i dnes, lebo ja tak cítim, tak smýšľam, ale aj tak činím. Lebo tam, kde veci dejú sa pred mojimi očami, to neidú ku mne s celým radom ponosov. Čo za ponos príjde mi na vedomie, tá nalezá u mňa svoju opravu. Hovorí ct. pán ablegát, že neukázal som príklad, makavý príklad mojej spravodlivosti. Na toto len s tým môžem odpovedať, že iným sa to až priveľa pozdáva, ako účinkuje čistiacia metla, ktorá je prísna a vplyvná.

Ale teraz prechádzam na prednesený pád. Ct. pán spoluvyslanec môj tvrdí, že tam jeden hlavný slúžny udajne to spáchal, že nedovolil rečníť... (Veľký hluk a pohyb na strane ľudovej. Štefan Rakovszky: Nie udajne, ale je to skutočnosť. Tento nebude ľuďať! Tak je! na strane ľudovej. Ján Černoč: Ten neľuďať!) Nuž dobre, povedzme že áno, istotne spáchal to, nepripustil pána ablegáta Ernszta ku slovu udajne preto, že rečnil slovensky, a udajne preto, že chcel vládu kritizovať pre vysťahovanie. (Hluk na strane ľudovej.) Nuž jestli toto pán Ernszt akokoľvek aj spomenie, ani na mysl mi nepríde preto sa dohadovať, lebo také povedať je slobodno, a každý má právo svoju politickú mienku vyjadriť.

Nuž jestli ten hlavný slúžny preto zabránil rečenie, alebo jestli vôbec nedopustil rečenie, *vtedy isteže nesprávny skutok spáchal, ktorý ja za žiadnych okolností neudobrim a naň neprikryjem*. Akonáhle dozvedel som sa o tom — bo ma v tej veci telegrafične vyzvali — hneď požiadal som poďžupána, aby mi súrne dal zprávu o tom. Zpráva táto už dnes musí tu byť a ja potom zakročím. Lebo veru jestli stalo sa to tak, ako tu počúvam, *v tom páde ten slúžny prestúpil hranice, ktoré mu zákon predpisuje, a spáchal také, čo mu spáchať nebolo dovolené*. Žeby však nadžupan Ostrolúcky bol mu dal k tomu úpravu,

to, prosím za prepáčenie, je sotva možné, to sa predpokladá nedá — (Štefan Rakovszky: Ani netvrdil som to!) a ten nadžupan, som o tom presvedčený, i sám je toho náhľadu, a není treba, aby som ho ja vyučoval o tom, že ten slúžny nesprávny skutok spáchal, že také páchal sa nesmie, a jestli ho spáchal, bude trestaný. Toto je moja odpoveď, prosím ráčte ju v známosť vziať. (Schvaľovanie.)

Štefan Rakovszky: Ja v známosť beriem odpoveď et. pána ministrapredseda, iba tú poznámku mám, že dotyčne toho, zdá-liž nadžupan Ostrolucký dal úpravu slúžnemu alebo nedal, ja netvrdil som, žeby takej bol dal; ale áno, to som povedal, že dľa smýšľania a zásad pána ministrapredseda, je on, akožto dozorca úradov, zodpovedný za to, čo jemu podriadené úradné osoby činia. (Schvaľovanie na ľudovej strane.) Snemovňa vzala v známosť odpoveď ministerského predseda.

Čo sa z toho učíme?

To zaiste nie, čo sa tým pravdomluvným «Slov. Novinám» sníva, že totiž trenčianski páni liberáli a židia by boli jedinou zárukou svobody a práv občianskych. Musíme tu opakovať, že takú pochvalu o tých trenčianskych pánoch liberáloch a židoch ani ten najväčší Kubo uveriť nemôže, a tak snáď neuveria si to ani «Slov. Noviny» samé. My vidíme práve opak toho, a vidí to už aj sám ministerpredseda a pán nadžupan trenčiansky, čo sú to za ľudia tí vaši liberálni «ochrancovia». No nech Boh chráni od takej svobody a od takých práv, akých by nám kadeakí Löfflerovci, nadutí Jajtelesi a iní loptoši namerali! — Ale všetko do času, pravda na veky! Nech si žiaden darebák nemyslí, že mu bude dovolené na veky tolkej haňby a tolko mrzutosti stvárať samému ministerpredsedovi, alebo takému miernemu, a z tohoto ohľadu aj všetkej cti hodnému mužovi, ako je pán nadžupan Ostrolucký! Však uvidíme, ktorý z tých nemóresných bašov bude mať chuť ešte i nadalej hlúposti a svedolné násilenstvá páchať na nevinných voličoch. Odpoveď pána ministra a slub pána nadžupana dávajú všetkým našim milým voličom záruku, že sa im viacej žiadni chumaji nebudú pachoriť a ích v svobode hlasovania prekážať. Ak by ale dakto z tých pánov liberálov predsa nenadobudnul ešte rozumu, a chcel by sa vypínať tak po Löfflerovsky, alebo po židovsko-krémársky, nuž len buďte na pozore a dajte nám znať o tom! Máme Rakovszkého, Zboraya, Kovácsa, Ernszta, Zmeškala a všetkých ostatných našich ablegátov, ktorí sú sami vyberaní ľudia a ktorých si aj pán ministerpredseda vie veru ináč vážiť a ctíť, ako taký nepodarený krikluš.

Židia trenčianski a voľba.

So strany notárov a Löfflerovcov teda nebudú naši voličia viacej prenasledovaní, ale tým väčší pozor musíte dať, rodáci moji dobrí, na vašich zbohatlých židov. Tí, ktorí trčia týmto panákom vo vrecku, nech nepúšťajú sa so svojimi pijavicami ani do reči. Proti pokušeniu zabezpečíte sa tak, jestli *nebudete doma* pre žiadneho dotiera-

vého korteša liberálneho. Ženy, odrastlejšie deti vaše nech sú strážcami príbytkov vašich a poctivosti kresťanskej. Žiadnych strachov židovských nemáte sa čo báť, ved vidíte jak mocne a zdarne, a jak úprimnou a bedlivou láskou idú vám na ratu naši ľudoví ablegáti. Pod takými neohrozenými vodcami oblámeme rohy istotne všetkým tým tyranom a pijaviciam vašim. Ale aby sa to čím skorej podarilo, k tomu je treba, aby každý ukrivdený roľník, halenár a vôbec každý volič pripojil sa k nám a hlasoval na baróna Kaasa. Čím viacej sily a svornosti budú vidieť liberáli v našom tábore, tým viacej sa nám budú poddávať, a tým skoršie budeme vstave dobyť sa volieb aj ablegátov takých, ktorých si ľud z najlepšieho presvedčenia a svobodne volí. Takito ablegáti potom by narobili iných zákonov pre vás, tak, že by najväčšou starosťou zákonodarstva len ľud musel byť. Ale zakiaľ sa budú nalezáť medzi voličmi hlupáčkovia, lakomí, závistníci, strachoši, otroci židov a korhelia, ktorým keď dáš trochu močky a tej čertovice, nuž potom môžeš s nimi zachádzať ako s nerozumným klátom: nuž do tej doby je potrebné, aby tí čestnejší kresťanskí voličia celou bedlivosťou a láskou spojili sa všetci do jedného, bo istej a rozhodujúcej väčšiny len takto si nadobudnú.

Kedy bude voľba?

Z doposavádzneho stoličného rozhodnutia vieme toľko, že deň voľby padá na 4-ho decembra. Máte teraz príležitosť takú ku vyznaniu vernosti svojej. A budú-li židia proti vašej strane kresťanskej všetko možné podujímať, nuž to má vás povzbudiť k neohrozenej vytrvalosti za vec Kristovú. My na korhelov a iných spustlých ľudí nerátame si; my chceme si shromáždiť bojovníkov bezzištných, takých, ktorých ani pálenka, ani virštle, ani zlaté peniaze, ani rozpustilosť židovských kortešov nezvedú. Naši bojovníci majú ísť vážne ale odhodlane do boja s tým povedomím, že s pomocou božou musejú poraziť svedolných liberálov, a keby sa čo robilo!

Dobre si máte vsímať i toho, že teraz všetci bratia v Kristu, poctiví ľudovci a ľudácky celej krajiny, zvlášte ale Hornouhorska, pozorujú na vás, a dychtively očakávajú tú zvesť, ktorá vašu kresťanskú hrdinskosť a vífazstvo vaše bude ohlasovať svetu celému. Na všetkých stranách vzpínajú sa ruky sľachetných kresťanov za vás, aby vás podkušiteľ nezvábil k judázskej zrade, a vy nestali ste sa hnusnou onucou figliarskych pijavíc a utláčateľov Vašich.

Nuž v mene Božom, pevnou nádejou chystajte sa k tej hodine, ktorá odbije nad padnutím prvej bašty Trenčianskeho liberalizmu. Buďte opatrní a nedopúšťajte sa žiadnych výstupkov ešte ani vtedy, keď by zlostníci liberálni vyzývave chovali sa oproti Vám. Nezávidte biednym ožrancom, že váľal sa budú ako ošípané pod tátorstvom židov a jejich nájomníkov. Oni vracajú budú sa s hanbou a nosom ovisnutým, vy ale po šťastlivom boji nadšenou radosťou rozídete sa do príbytkov svojich s tou zvesťou, a postavili seba i všetkým verným kresťanom vášho okresu večitý pomník slávy a hrdinkosti kresťanskej.

Hore sa tedy šľachetní naši bojovníci! Ejhľa, zavisť vám slávy deň, deň to bojov bohumilých.

Pán Boh rač nám zachovať a opatrovať vás, a pomáhaj šľachetným k slávnemu víťazstvu!

Najnovšie zprávy.

V posledniu minutu dostali sme nasledujúci telegramm:

«Púchov XI/25. Ján Pajtáš rychtár mestečský a Andrej Škripec, rychtár ihrištanský neprestajným krikom a posmechom prekazili, by som mohol svoju programmovú reč povedať v obci Dohnaňoch. Môžem sa na svedkov odvolávať. Rychtár Pajtáš chodí z obce do obce kortešovať, mám príčinu k tej mienke, že všetko toto deje sa s vedomím vyšších vrchností politických. Prosím toto v časopisoch uverejniť a so Széllom, ktorému som to otelegrafoval, alebo s Gullnerom dohodnúť sa ohľadom ďalšieho zakročenia. Kaas Ivor.»

Nech sa páči teraz porovnať túto zprávu s tou odpoveďou, ktorú dal pán Széll nášmu Rakovszkému. Pán Széll dosť slušne a spravodlivo osvedčil sa proti Löfflerovským násilnostiam, i to je nám známe, že p. nadžupan Ostrolucký je nie taký človek, aby schvaloval také sviňstvá verejných úradov, tým menej, aby úpravu dal poddaným sebe úradom na také niečo.

Ale trenčianski liberáli boli navyknutí bezhraničnou svevoľnosťou šliapať práva toho chudobného, zostrašeného, avšak ináč veľmi poctivého ľudu. Nuž potom takým chruňom natoľko narástli už rožky, že bezočivo opovázia sa ešte aj z ministerských a nadžupanských nariadení posmechy si robiť, ako by chceli silou-mocou dokázať, že pod kepeňom liberalizmu možno mu je aj tie najhnusnejšie svevoľníctva si dovoliť proti všetkým rozkazom ministra-predseda a nadžupana. No, lenže pomaly s tými rožkami! Preto, že je dakto opovázlivý chumaj, z toho nenasleduje, ešte, že by smel posmechy si robiť s ministerského predseda a nadžupana, ako čo by aj títo boli mu rovní chumaji. Veru pekni mi to rychtári! Iste musí sa pánom liberálom už za golier liať povodeň strany ľudovej, keď sa takých hovädstvi dopúšťajú. — Za to ale nech tým vážnejší a múdrejší sú ľudáci, bo teraz už bezpodmienečne žiadame a čakáme, aby pán Széll, akožto hlava vlády, a pán Ostrolucký, akožto hlava stolice dali takým chruňom náležité naučenie po nemóresnej papuli.

Päť dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

B E S E D N I C A.

Na území Kazárov.

(Pokračovanie.)

V robotný deň len slabý zárobok majú kazárski krémári, ktorí s páleným úžerím, opravdovú žatvu však len v deň sviatočný a v nedeľu býva. Vtedy Rusín ochlastá sa, kazár ale triezvy zostane. Nie od tvrdej práce ukonaného človeka bude obrábať, ale bez povedomia a rozumu ožrana. Hlúpe hovädo do náručia prefikaného kazára sa vrhne. Kréma, ozajstný klepec. Dvere do vnútra sa otvárajú. Dnuhá isť je ľahko, ale von ťažko. Kazár síce posielal ho slovami, ale skutkom zdržuje ho. Keď ho posielal domov, svedkov má po ruke, lebo pred súdom na týchto potrebu bude mať. Keď ho zdržuje so sklienkou, ktorú do ruky mu vstrčil, vtedy už nie sú prítomní obyčajní svedkovia. Prosí, hreší ho, aby už išiel, i tak má veľké konto. Od štyroch týždňov nič neplatil. Tolkoto zlatých a toľkoto krajciarov je dlžen. Či nie pravda?

— Áno — odpovedá hlúpe obeť. Svedkovia čujú.

— Vy ste oslopaný! — hovorí kazár.

— Nie som — odporuje Rusín.

— Pravda je oslopaný?

— Neni — odpovedajú svedkovia.

— Teda uznáte, že ste toľko dlžen?

— Uznám, len ešte za pohárček dajte.

Kazár všetko toto opatrne, vypočítave chladno, rozvažite a svedomito koná. Klepec tak istý, tak hlboký a nevyhnutelný je ako hrob. Majetok, statočnosť, samostatnosť a súcť sa ta pochová.

Oproti krémovej úžere vrchnosť bezvládna je.

Jeden notár vážne a svedomito chce previesť termín zatvorenia krémy a to, aby ľud viac nepožičiaval od krémára, len kolko zákon dovoľuje. Kazárov, ktorí sa oproti tomuto previnili, oznámil. A čo sa stalo? Tie samé obeť, ktoré klamal a ozbíjal, svedčili zaňho, a to hovorili, že krémár viac ráz ich oslovil, aby domov išli, no oni vzdor tomu zostali. Vysotiť ich chce, oni sa protivili. Nedal im pálenky, oni s násilím si naliali. Slúžny, hoc vedel, že svedkovia ľzú, prinútený bol — oproti svojmu presvedčeniu — kazára oslobodiť a priestupníkov na 2 a 2 zlatovky pokutovať. Peniaze sám kazár im dal, aby pokutu mohli zaplatiť.

Oproti úžere s pálenkou tým menej môže vrchnosť zakročiť. Dlžník nežaluje. Rád je, že kazár požičal. Drahé peniaze, ale keď tak súrna potreba bola! Snáď celá rodina zahynie hladom, keby Rusín nebol dostal na múku, na fazuľu, na sol a na ocot.

Keď na žalobu príde rad, už vtedy udierajú na bubon. Do tedy tak porástol interes, pravotné a oznamné útraty, že exekúcia sotva kryje výdavky. Dlžoba a útraty pre-

hlnú dom, zem, statok, náradie, slovom všetko. Gazda kazárovým hofierom zostal. Aby v predošlej chalúpke, — v ktorej narodil sa, ktorú predkovia budovali — bývať mohol, týždenne tri dni bude na kazára robiť, tam a vtedy, kde a kedy bude on chcieť.

O jednom pensionovanom okresnom sudcovi hovoria, že hromadne citoval Rusínov a dal im na vedomie, že kazár, menom Gottesmann, alebo Jankel, alebo Majzlik žaluje ich pre 21 zl. Rusín uzná, že je dlžen ale len 2 zlaté. Sudca domov poslal Rusína s tým pomerovaním, aby sa lepšie rozpamätal. Ten domov kráčal. Pravda, pešky. Jeden 20 kilometrov, druhý 35, to už ako ďaleko bývali od sídelného mesta okresného sudcu. O niekoľko dní Rusín znovu dostal citáciu. Dostavil sa, aj teraz sa opakoval predošlý výjav. A tak sa to opakovalo 5—6 ráz. Tak to šlo až dotedy, kým Rusín obťažovanie zunoval, alebo onemocnel, alebo na roboty šiel a nedostavil sa. Sudca vyniesol sentenciu. Rusína odsúdil na zaplatenie 21 zl. dlhu, mimo toho znášal všetky útraty. A to všetko za osem dní musel zaplatiť pod farchou exekúcie. Úbohému pár volov predali pre dve zlatovky. Spomenutý sudca pravidelne zachádzal takto s biednym ľudom. (Aj z tohoto vidno, že vrchnosti v záujme kazárov robia.)

Istý Vazil Riaško, Jäger Herschovi za 15 rokov 600 zlatých platil od požičaných 5 zl., a dlh svoj ešte podnes nezplatil. Všetko mu zpredali: kravy, ovce, dom a role. Teraz nič nemá, len z milosti ho drží jeho zať.

O úžerníkovi Herschovi povestné veci sa rozprávajú. 51 processov mal pre úžeru, lenže vrchnosť 44 processov zastavila. Úradná prisaha pri takýchto žalobách nič nestojí. Kazár hockedy hotový je krivo prisahať. Nikto nedosvedčí naňho, že lhal. Ale keby ho prinútili aby rituálnu (židovskú) prisahu zložil, toho by sa naľakal, lebo toho sa chráni, aby Jehovu očividome osúdil.

V okolí Laturky, blízko hraníc, ľud s ošipánymi kupčiami. V Galícii ich kúpi a na munkáčskom jarmoku ich predá. Často utisnutí sú na kazára. Ten rád požičia, lebo Rusín od 10 zl. týždenne 2 zl. interessu platí. To je už «zákonitý» procent. Nezmení sa. Stály je, ako cena zemle alebo rožka. Jestli Rusín dobre a chytro predá, dlh za 1—2 týždne vyplatí. Ale jestli nepredá, za požičané peniaze musí predsa chovať; alebo jestli ošipaná choroba dostane; alebo jestli laeno sa minie, v tom páde odzvonili úbohému Rusínovi. Od 10 zlatých na rok 104 zlaté interessu musí platiť, čo, jak dobre rátam, 1040 procentu zodpovedá.

Takéto smutné pády v každej dedine sa opakujú. Nielen peniaze sú v rukách kazárov, ale tovar, ba aj prostredníctvom. A kazár so všetkým úžerí. Všetky vlákna života Rusovho kazár drží v rukách. Tento nemilosrdný a zbojnícky národ celú jeho schopnosť na to upotretil, aby zo slabých vlákien života biednych Rusínov úzdu usnoval a ju sedliakovi na hrdlo hodil.

Kto cíti sústrasť oproti tomuto biednemu ľudu, nech cestuje po území kazárov, potom sa ho opýtam či je užera priestupok a či ukrutný hriech?

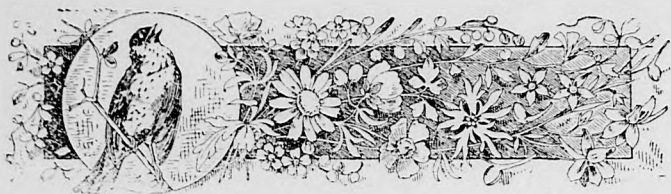
Na Rusovom dvore nevidno psa. To je tu nádhera. Psov pokrm človek zjije. A veru mal by čo strážiť. Hodný psisko lepšie by naplašil horskú divú zverinu, ako nočné vatry.

Ani oviec som nevidel. V Marmaroši najde sa, ale v Beregu už nie viac. Niet oviec. Vo vrchovatých krajoch to najväčšie nešťastie. Kde ovce držia, tam nechýbi ani mlieko ani syr. Je vlna a s ňou rúcho. Jahňa. Teda s čím porcie platí. Je hnoj. Tak aj zem dostane svoje. Všetko chudobný človek nemá lepšieho priateľa nad ovcu. Všetko mu dá a tak málo žiada za to. Keď ale ovce niet, tak ničoho není. Obyvatel vrchovatých krajov oviec len v najhoršom páde sa zrečie. Takto robí Slovák, Rumun a Sikul. Rusín už nemá oviec. Teraz vól je jeho najmilším majetkom. Toho miluje. Ovce už premrhal. Aj kravám, tak podobne ošipánym podrezali hrtany: Beer, Hersch, Löw, Kahán, Jankel, Majzlik a iní kazári. Vola ale drží až do posledného hýbania, hoc aký chudý, mrzký a mizerný je ten. Lenže u chudobného človeka vól skoro žiadnej hodnoty nemá, lebo len trovi bez toho, žeby k výžive prispel. Rusín ale vola sa drží. Keby pohanom bol, za modlu doista vola by vykresal. Jahnáhle vola ztratí, jeho život žiadnej ceny nemá. Túto lásku oproti volom kazári s tým vyuzitkujú, že tento rozný dobytok s Rusmi z polovice držia. Kazár roľu ponúkne Rusovi z polovice. (On ju obrobí, a kazár dostane polovicu úrody, akožto árendu.) Ten by prijal, ale nemá statok. Kazár aj to ponúkne, ale len pod tou výnimkou, jak Rusín dve tretiny úrody mu dá. Pokonajú sa. Vtedy kazár kúpi dvoch juncov za 80 zlatých lenže do «passu» 120 zlatých dá napísať, a tak Rus bezpochyby uverí, že kazár za tú cenu kúpil juncov. On ich opatruje na svojej krme a vo svojej maštali. Priučí ich k robote. Junce rastú a bujnejú. Prijdu do ceny. Po dvoch rokoch kazár chce ich predať. Popredku sa pokoná s kupcom (tiež kazárom). Dá za ne 160 zl., lenže pri prítomnosti Rusovej, ktorý ich vychoval, len 140 zl. platí kazárovi. Tento zarobil 70 zl. kdežto Rus len 10 zl. Teda po dvoch rokoch kazár nazpät dostal kapitál a ešte 70 zlatých interessu. Ale vec ešte nie je skončená. Rus sa zaviazal, že s polovičnými juncami každý týždeň jeden deň kazárovi bude robiť. Za dva roky to 104 dni učini, práve tolko zlatovák. Teda tých 80 zl. kazárovi 174 zl. interessu donieslo.

Ale ešte ani teraz není pláca skončená. Neslobodno zabudnúť, že Rusín zásobu pokrmu do marca minie. Od tohoto času až do septembra — teda za pol roka — vždy a každý zo sklepu — na bôrg — žije. Sklepník ale kazár je, ktorý Rusovi junce dal z polovice. Tých 10 zlatých, na ktoré výhľad má, do konca apríla prejie. Aby konto, ktoré za štyri mesiace spravil, vyplatil, najmenej 20 zl. potrebuje. A tak z držania juncov nie 10 zl. chosnu má, ale 20 zl. dlžoby.

(Pokrač. nast.)

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme čtených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

Pápež Lev XIII. a jeho rodisko. Starušský pápež Lev XIII. veľmi rád má svoje rodné mestečko Carpineto a často ho obdarí rozličnými peknými a užitočnými darmi. Dal v mestečku postaviť nemocnicu, vodovod a podobné. Ba najnovšie poslal do mestečka Carpineto zvláštneho protektora v osobe monsignore Adamiho, ktorý na trovy pápežove dáva obnovovať palác Pecciho, v ktorom sa Lev XIII. narodil a v ktorom teraz chce zariadiť zvláštne museum Leva XIII. V tomto museum uloží Joachim Pecci rozličné veci a relikvie zo svojho mladého veku, svoje prvé písanky, listy k svojim rodičom atď., ako i rukopisy takmer všetkých panovníkov, ktoré boli k pápežovi písané za jeho ponovania. Ďalšou úlohou protektora bude dostavenie a zreparovanie vodovodu, ktorý už posavád stál 200.000 frankov, postavenie jednej útulne pre starých ľudí, založenie obchodnej, hospodárskej a priemyselnej školy a napravenie cesty od nádražia v Segni do Carpineta. Dojímavé je, ako sa starušský pápež teší, keď príde k nemu z jeho rodného mestečka na návštevu. Zná v Carpinete každého človeka, pamätá sa na meno jedného každého a zna históriu každej famílie až po tretie pokolenie. Ba čo viac, hovoria, že pápež po tvári poznáva deti svojich spoluobčanov, ktorých za mladý znal. No občania Carpineta sú aj pišní na slávu svojho mestečka, jedno námestie na úctu pápeža pomenovali «Piazza Pecci» a Levovi XIII. budujú víťaznú bránu.

Dar belgického kráľa. Z Brusela oznamujú: Známe je, že kráľ Leopold všetky svoje v Belgicku nachôdiace sa panstvá a kaštiele daroval belgickému národu. Komora a senát po dlhej a ostrej debatte kráľov dar prijali. Oposícia vyvinula silnú dišputu a obradila sa proti daru, lebo kráľ nie z peknej a šlachetnej pohnútky daroval svoje majetky krajine, lež len preto, aby po jeho smrti jeho dcéry, zvlášť kňažna Lujza Koburgova a grófka Štefania Lónyay nemohly po ňom nič dediť. Vzdor tomu, že zákonodarstvo už prijalo dar, kráľove panstvá krajina ešte prevzať nemôhla, lebo koburgské knieža Filip napadnul toto darovanie s tým odôvodnením, že on ako manžel kňažny Lujzy, ponevác za jej dlžoby ručil, povinný

je pozorovať, aby sa majetok jeho tesfa nezmenšil. Má sa za to, že knieža Filip Koburg obráti sa na súdnu cestu, aby zamedzil odcudzenie kráľovských majetkov.

Talianska kráľovná má dcérku. Z Rímu telegrafujú: Kráľovná Elena 19-ho novembra v noci o tri štvrte na druhú porodila zdravú dcérku. Kráľ Viktor Emanuel osobne sdelil ministerskému predsedovi Zanardellimu radostnú novinu. Kráľovná a malá kňažná cítia sa dobre. Malú princeznu pokrstia na meno Mafalda. — Talianky kráľovský pár už má jednu dcérku, kňažnu Jolandu a teraz tak v dvore, jako i v celej Italii očakávali syna, ale táto nádej sa tento raz nespĺnila.

Nový farár. Uprázdnenú odorínsku faru vo Spiši dostal Edo Haász farár slatvinský.

Viedeňská mestská rada pápežovi. Z Viedne oznamujú: Mestská rada na večerajšom zasadnutí pod predsedníctvom hlavného mešfanostu dra Karola Luegera odhlasovala 25.000 korún, aby z príležitosti pápežovho jubiléuma dali raziť zlaté pamätné medaille. Jednu veľkú zlatú pamätnú medailu na Vianoce zanesie deputácia do Rímu a odovzdá pápežovi.

Ukradnutý obraz. Z Ríma oznamujú, že v chráme Sv. Sabiny tieto dni za veľkých slávnosti umiestnili jeden obraz chýrneho maliara Sasso Ferrato, ktorý minulej jari ukradli z chrámu. Obraz, vyobrazuje ružencovú Pannu Mariu so Sv. Dominikom a Sv. Katarínou, jedno najlepšie dielo menovaného maliara. Zlodeji obraz z kostola ukradli, ale polícia ich čoskoro lapila a minister pekného úmenia obávajúc sa, že obraz v opustenom chráme nebude v bezpečnosti, umiestnil ho v obrazárni Korziniho. Na zakročenie kardinála Mathiena však minister dovolil, aby obraz bol odnesený späť na jeho pôvodné miesto, pod tou podmienkou, že pred obraz dajú spraviť železnú mrežu. Táto je v spojení s jedným električným zvoncom, ktorý na najmenšie dotknutie cengá a upozorňuje strážcov chrámu.

Záškrť (dyptheritis) panuje medzi deťmi v spišskom Richvalde, do 21. novembra troje dietok zomrelo na tú chorobu. Aby sa tá veľmi nákazlivá nemoc ešte väčšmi nerozšírovala, zatvorili školu.

Krádeže pisárov v Orave. Z Dolného Kubína oznamujú: Dvaja pisári pri ústrednom slúžňovskom úrade Ján Nádasi a E. Kiszely dlhý čas kradli úradné peniaze, čomu konečne — ako známo — prišli na stopu. Zavedené disciplinárne vyšetrovanie zistilo, že chybuje 8372 korún aj 75 halierov. Behom vyšetrovania na dvoch pisárov vyskytly sa ešte aj iné žaloby, že potajomky sdierali ľud, šudili stránky atď. Pisárov už dávno suspendovali a teraz ich celkom pozbavili služby. Mali by proti nim oznámiť aj trestnú žalobu, ale to sa už vraj ťažko stane, ponevác pisárici zmizli z mesta a udajne sú už na ceste do Ameriky. Disciplinárny súd ešte nerozhodol v tejto otázke, nakoľko sú povinní vynahraďiť ukradenú summu tí slúžnovci, ktorých úradnou povinnosťou bolo dozerať na úradné sebadržanie dvoch pisárov.

Mordárstvo v lese. V Nižnej Šuňave vo Spiši pred krátkym časom istý Michal Omasta a Ján Erdzák v lese,

kde robili, do tak veľkej zvady prišli, že Omasta v hneve pochytí sekeru a s ňou zabil Erdzáka. Mordára zaraz chytí a uväzní. Smutno je, že sa ešte aj teraz také diabolské veci stávajú.

Veľké nešťastie na Dunaji. «Délmagyarországi Közlöny» dostal z Oršovy nasledovnú zprávu: V utorok večer na Dolnom Dunaji jedna robotníkov vezúca loď narazila na skalu a dostala dieru, následkom čoho počala tonúť. Na lodi povstal hrozny povyk, hrôza opanovala všetkých, tak že od veľkého strachu ani ratovať sa nevedeli. Na blízku stojace lode šly robotníkom na pomoc a podarilo sa im päť mužských a jednu ženskú ratovať, ale ostatní robotníci počtom asi 30, zahynuli vo vlnách Dunaja. Nešťastie zapríčinila veľká tma a hmľa.

Veľké nešťastie na Čiernom mori. Z Bukareštu telegrafujú: Kapitán prístavu v Suline telegraficky oznámil rumunskému ministrovi verejných prác, že na Čiernom mori pri vtoku Dunaja udalo sa veľké nešťastie. V utorok večer 7000 tonnová talianska loď «Bosnia» prináležajúca spoločnosti Floria Rubatina, opustila sulínsky prístav a vyšla na more. Na lodi bolo 237 tureckých, gréckych a talianskych cestovateľov a 35,000 metrických centov zbožia. O dve hodiny po odchode «Bosnia» dala znak, že nachodí sa v nebezpečenstvi. Prístavný kapitanát a európska dunajská komisia vyslali dve ratovne barky na pomoc, ktoré na osem morských míľ od vtoku Dunaja našli na rozbúrených vlnách tonúcu «Bosniu». Ratovné člny zachránili 82 cestovateľov a matrózov. Kapitána Delbediho našli ešte živého, ale nechcel opustiť svoju tonúcu loď. Stopäťdesiat cestovateľov a matrózov zahynulo. Ministerstvo verejných prác naložilo prístavnému kapitanátu sulinskému, aby hneď sdělil soznam zahynuvších cestovateľov a námorníkov.

Mäsiarenie železnice. Tá hornia železnica, ktorá vo Spiši z Roztockej baňskej osady do Markušoviec ide, nedávno 35 baníkov strašne pokaličila.

Výstava mačiek v Budapešti. V Budapešti na námestí Kigyó-tér zvanom v dome č. 1. od štvrtého do deviateho decembra bude medzinárodná výstava mačiek. Podobné výstavy usporiadali posavád v Londýne, v Berlíne, v Hamburgu, v Draždanoch, v Mníchove a v Prahe, všade za veľkého interesoania sa obecnstva. Z každej fajty najpeknejšie mačky budú vyznačené zlatou, striebornou alebo bronzovou medaillou, prípadne diplomom. Výstavu usporiadajú pod predsedníctvom baróna Flotova (z Mníchova).

Pruská polícia a ruskí nihilisti. Z Berlína oznamujú, že pruská polícia na sliezskej hranici v Sosnovici chytila šesť Rusov, ktorých podozrieva, že sú zamotaní do nihilistického sprisahania. Dľa zprávy pruskej polície dušou sprisahania je jedna mladá deva, dcéra jedného bohatého ruského kupca so zbožím. Mladú devu držia vo väzení. Chytení na nemeckom území nespáchali nič zlého a preto socialisti napádajú nemeckú políciu, že bez práva chytila ruských uprehlíkov. Není vytvorené, že pruská polícia napriek platným pravidlám medzinárodného práva vydá chytených Rusku.

Mrtvola v putách. Pri výkopoch v budinskom zámku našli jednu mrtvolu, ktorá mala na rukách a nohách putá. Každý si láme hlavu nad tým, ako mohli niekoho pochovať sputnaného? Staviteľské dozorstvo najdené veci pečlivo opatruje a stará sa o to, aby odborní znalci všetko mohli vidieť v neporušenom vstave.

Záhľadné vyloženie jedného dieťaťa. Vo francúzskej dedinke Fontaine-le-Souvet celé obyvateľstvo chodí obdivovať jedno nemluvňa, ktoré svojim plačom prerušuje pokoj chalúčky jednej roľníckej rodiny. Lámu si hlavu nad tým, či môže byť dieťa, lebo do roľníckeho domu ho nepriniesol bociaň, lež ten najmodernejší dopravný prostriedok, totiž automobil. Tieto dni sa totiž stalo, že neďaleko obce Fontaine-le-Souvet zastal jeden automobil, s ktorého vysadli dvaja mužský, pod jedon ker vedľa cesty položili jeden balik, potom opäť vysadli na voz a plnou parou odjazdili. Jeden roľník, ktorý šiel práve s poľa a videl neznámych ľudí, že čosi vyložili vedľa cesty, po ich odchode pospiechal ku kru a tu našiel v jednej kolíske sladko spiacého chlapčeka. Pod hlávkou mal jemne vyšívany vankúš, pod vankúšom ale bolo desaťtisíc frankov v bankovkách s nasledujúcim písmom: «Kto toto dieťa vychová, kým bude plnoleté, nech si peniaze podrží. Na celý váš život budete bez starosti. Dieťa je jednej veľmi poprednej anglickej rodiny». Roľník dieťa s radosťou prijal a spoluobčania mu teraz veľmi závidia šťastný nález. Polícia ale neznámych mužských stopuje, posavád však bez výsledku.

Zima. Vo Spiši už asi dva týždne tak veľmi ostrá a veľká zima panuje, aká ani v januári, ale bez sňahu; len 22. novembra ukázalo sa kus sňahu. Potoky a rieky už zamrzly.

Záslužné vyznačenie.

Jeho cis. a kráľ. výsosť princ Filip Bourbon ešte minulého roku vymenoval všeobecne obľúbeného lekárnik V. Eugena Feller-a za svojho dvorného dodávateľa. — Toto vyznačenie môže sa za hodné rátať k tým vyznačeniam, ktoré lekárnik Feller dosiaľ obdržal. Lebo, jako je známo, jeho výborný domáci liek, «Elsa fluid», bol vyznačený na výstavách: v Paríži, v Londýne, v Berlíne, v Ríme a v Nizzi.

Feller-ovský «Elsa fluid» lieči: kašeľ, influenzu, zimnicu, lámku, bôľ hlavy, bôľ prs a zubov, klanie, krče a trhanie, bôľ žalúdka a dáva chuť k jedeniu atď.

Veľmi žiadúco je, aby každá domácnosť mala v dome zásobu Feller-ovského «Elsa fluid»-u.

Ponevác sa pri mnohých nemociah výborne osvedčil, veľmi málo je takých domácností v našej vlasti, kde by chýrečný Feller-ov «Elsa fluid» chyboval.

12 menších flášiek alebo 6 duplovaných flášiek zasiela franko (za vopred poslaných 5 korún) po pošte V. Eugen Fellen, lekárnik v Stubici (Teplom-uteza 18., záhrebská stolica.)

To je nie tajný liek, ale pre jeho prajné účinkovanie ho aj sami lekári odporúčajú.

Jubilárna púť do Ríma. Z príležitosti 50-ročného kardinálskeho jubileuma jeho Svätosti Pápeža Leva XIII. pod vedením dôstojného pána Pátra Angelika cavaglianskeho spolku uhorského Sv. Štefana.

Odchod bude z Budapešti dňa 10. decembra roku 1902. Sprievod navráti sa nazpät do Budapešti dňa 22. decembra. Cesta povedie z Budapešti a Fiume—Ancona—Loreto—Ancona—Rím—Ancona—Fiume—Budapešť. Cesta bude stáť: Loď I. trieda, železnica II. trieda 140 kor. Loď III. trieda, železnica III. trieda 80 korún so 7-dňovým kvartieľom v Ríme. Kto by mienil ísť na túto púť musí sa osobne alebo listovne hlásiť do 6-ho decembra u dôstojného pána kaplána Kolomana Hebrony v Jászberénye stolica Jász-N.-K.-Szolnok. Hlásiaci sa musia hneď vyššie udanú summu poštou poslať. Tam je aj program k doštaniu.

Upovedomenie. Dávam na známosť veľactenému obecenstvu, že moju činnosť tajomnicke postavenie pri Krajinskej Jednote kath. Kruhov natolko zaujíma, že donútený som bol poďakovať sa z direktorstva *Centrumu kresťanských Spolkov*, podržujúc si však i naďalej zúčastnenie sa na prácach Centrumu ako člen správy. Vedenie prác pri Centru kresťanských Spolkov prevzal pán direktor dr. *Karol Wildfeuer*. V záujme vyhýbania akéhokoľvek oneskorenia v dopisovaní a inom, s úctou prosím veľavážené obecenstvo, aby v záležitostiach, týkajúcich sa Centruma Spolkov kresťanských napozatým nie na mňa, ale bezprostredne na správu Centrumu Spolkov kresťanských (Keresztény Szövetkezetek Központjának Igazgatósága, Budapest, VIII., Baross-utca 59 sz.) sa ráčili obrátiť.

V Budapešti, dňa 11-ho novembra 1902.

dr. *Edmund Gyürki*.

Vždy len «pravé». Nie zriedka počúť pri kupovaní, že kupujúci prejavuje prianie, aby dostal tovar «pravý». Čo je to ale vlastne «pravý»? Týmto slovom naznačuje sa tovar «pôvodný», «prvý», vyrobený tak, ako to sám vynálezca chcel. Ale to už spočíva v povahe našej doby, že jakmile sa vyskytne vec nová, dobrá, ktorá s výsledkom bola prijatá, ihneď sa «napodobňuje» a napodobenina jakožto «jednako dobrá», ba «ešte lepšia» ku kúpe sa ponúka. To deje sa obzvlášte u potravín, ačkoľvek práve tu je najviac zapotreby, «nepravému» tovaru sa vyhýbať. Keď viac než pred jedným desaťročím Kathreinerova sladová káva Kneippova pre svoje neobyčajné prednosti všade v domácnosťach rýchle sa zahostovala, vyskytli sa hneď také napodobilé, podstrkujúce za ňu obyčajné pražené výrobky, pravému tovaru len svojim zovňajškom sa podobajúc, jakožto vraj «jednako dobré», a hľadiac pri tom len na svoj zisk. Klam ten ovšem netrval nikdy dlho, lebo naše gazdinky, ktoré sa sem-tam dali «prehovoriť», aby napodobeninu zkusili, spozorovaly skoro ten veľký rozdiel čo do chuti. Ale prestane-li jeden, začína zase druhý, preto každá gazdinka dobre urobí, ak by zkusenosti s «nepravou» ešte sama nebola mala, keď pri kúpe sladovej kávy vždy doloží: «ale pravú Kathreinerovu» vo známych Kathreinerových balíčkoch. Lebo len táto má obľúbenú, lahodnú, zrnkovej kávy sa blížiacu chuť a len ona kávový nápoj, ktorý sa bol stal denným

zvykom, zlepšuje. Taká je «pravá Kathreinerova» uznaná najlepšou náhradou za kávu zrnkovú, kde táto lekárom bola zakázaná. «Kathreinerova sladová káva Kneippova» bola a je práve prvým, pravým výrobkom, ktorý čo sa týka výborných vlastností dosiaľ nebol dosiahnutý. O nej platí osvedčené heslo: «Len čo je pravého, je to «pravé».

Milodary pre dôstojného a veleb. p. Andreja Rojku 54-ročného jub. kňaza na odpočinku.

Jozef Baľa z Nitri, Johanka Direr z Pešťbudína, Ján Duraj z Pešťbudína, Cs. Jakel, Ján Lupták, Bela Geguš, Bela Petko všetci z B.-Bistricy; Jozef Koson, Pavel Majstrik, Jozef Knocík z Rovného po 1 korune; Maria Drobená z V. Bittče, Ferdinand Sándorfi z Lopašova po 4 koruny; Ladislav Tagányi, Anna Zimmermann a Maria Pišný z Lopašova; veľkp. Ignác Tvrđý z Čace; Jozef Kardoš z Krásnova, Fraňko Filkorn z Osadnicz, Štefan Meško zo Skalitého, Gejza Schmidt z Černovej, Anna Melna z B. Bistricy, Štefan Kovárik z Morvaöru, Fraňko Veis po 2 koruny; Jakub Korček z Turzovky 4 koruny; Ján Včelka z Viedne 12 korún; Jozef Bellan z Tiflisu 5 korún; Jozef Baternik z Possen 6 korún 71 halierov; Jozef Hassó z Trenč. Makova 5 korún; Štefan Peškovich z Broďan 7 korún; E. Mičárik 2 dolláre, Vestenice 1 kor. 20 halierov; Imrich Maučári 2 kor. 52 hal.; Pavel Hozák 1 kor. 26 hal.; Peter Mihálik z Kieva (rusko) 5 korún 26 hal.; Ludvik Leporisz, Štefan Gabarik z Poroslóva po 1 korune; Ján Sloboda z Gesztu 4 koruny; Jozef Krajčovič, Mokriháj 2 koruny; Ján Janik, Matus Dvorský, Štefan Balaž, Vendelin Guček z Letnice po 40 halierov; Pavel Kmupan, František Ribetzky, Ján Smolinský Štefan Štepan z Letnice po halierov; Jakub, Vendelin, Kašpar Mihalik, Ladislav Kotvon, Ján Balaž, Kašpar Smolinský, Šimon Balaž z Letnice po 20 halierov.

Vyzvanie k predplateniu.

Časopis náš je natolko známy a obľúbený u ľudu, že netreba nám o ňom mnoho reči šíriť. Každý čitateľ náš pozná tie výborné služby, ktoré «Kreštan» prekonal v prospech ľudu.

Aby však blahonosné účinkovanie «Kreštana» čo možno všestranné a mohútne bolo, z toho cieľu je to prepotrebné, aby každý z vás, kto len čítal vie, sa predplatil naň. Len takto docielime to, že zásady naše každý poznať a k nim sa prihlasovať bude. Ktorýkoľvek ľud nečíta si svojich novín, musí zaostať a iní mudrejší ľudia vykorisťujú ho tak, že konečne ho úplne zhubia.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

DOPISY.

Prievidza.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kresťane» uverejniť.

V našom prievidzskom okrese bývajú dobrí katolíci. Preukázali to už nielen pri troch voľbách ablegátskych, ale preukazujú to každý deň. Chodia usilovne do chrámu Božieho, k svätej spovedi. Vo viacerých obciach založený je «Ružencový spolok», a síce: v Prievidzi, Sebedraži, Morovni, Kaňanke, Malej Čauši, Lazanoch atď. A čo je pre občanov našich najchvalitebnejšie, je to, že obce jedna za druhou stavajú si zo svojej sily káplnky, čo viac kostoly.

Menšiu káplnku postavili tohoto roku v obci Morovno a Necpaly. Kostol postavili v obciach Kaňanke a Malej Čauši. Prvšie tri sú už aj posvätené. V Malej Čauši bolo posviacanie chrámu Božieho dňa 23. novembra, pred popoludním o 10. hodine s veľkou sv. omšou.

Pri tejto príležitosti spomenúť musím ten krásny účinok nášho dobrého priateľa Ďuru Dobrotku z Poruby v našom milovanom «Kresťane», že keď videl, že sme my nie káplnku ale kostol postavili, do ktorého sa aspoň 300 duší v mestí, obdaril nás hneď 20 korunami a povedal: «Ľudia moji! Pekný a bohumilý skutok ste previedli!»

Je pravda, že malo-čaušanski občania krásny skutok previedli tým, že si kostol vystavili. Ale aj náš Ďurko Dobrotka učinil tiež krásny skutok, že im ešte 20 korún daroval. Poznať že má dobré srdce a že je dobrý katolík. Daj Bože viac takýchto priateľov Malo-Čaušanom a cirkvi katolíckej, ktorí nezapomínajú na svojich bratov a priateľov cirkve katolíckej.

Katolík.

Malé Bierovce (trenč. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

S dôverou prosím slávnú Redakciu nášého «Kresťana», by ráčila týchto pár riadkov uverejniť.

Ja s veľkou radosťou chytám pero do ruky, lebo som čítal v minulom čísle nášho «Kresťana», že naši milí bratia a rodáci budú mať voľbu na krajinského vyslanca. Velice ma teší, že sa za nás zaujal taký svetochrýny muž. Teda milí a drahí naši rodáci! Je každému známo, že pri našich posledných voľbách vzmúžile, trpezlivo a vytrvanlivo sa zdržali naši voličia púchovsko-illavskí. Že nedobili víťazstva, tomu sú oni nie na príčine, len pár liberálnych bašovských kortešov, ktorí všeliakých neľudských figľov použili. Ale verte mi, že teraz im to tak

ľahko nepôjde. Som istý, že vaši ľudoví ablegáti sa postarajú o vás a musí byť sloboda, aby každý hlasoval ako sám chce. Pevne dúfam, že vaši ľudoví ablegáti pri tej nastávajúcej voľbe vás navštívia.

Vy, drahí kresťania, vy nemáte príčiny aby ste podporovali liberálnu a farahúnsku stranu. Však vám je to známe a práve včul uvidíte, čo je liberálnosť. Je to už známa vec, že nebudete mať pokoja. Budú vás všeliakými fajnovými slovami vábiť k tej ich kresťanskej, farahúnskej liberálnosti. Ale drahí naši roľníci, nemajte dôvery podporiť toho liberálneho kandidáta Sipekyho, lebo sme istí že v jeho programných rečiach ani vám nevyzná, že by nemalo byť beznáboženstvo, civilné matriky a sobáše. Teda vám, drahí priatelia, iné nepozostáva, len aby ste verne vyznali, že ste kresťania a všetkou vašou mocnou halenovou silou volajte: nech žije stránka ľudu! Však je to vám známe, že ona je jediná v krajinskom dome poctivá, spravodlivá, kresťanská a k tomu naša sedliacka stránka. Však vidíte drahí bratia, že ona nemá okolo seba krivonosov a všeliakých repotárov. Však viete že naše Trenčiansko pozostáva z 8 okresov a Bohu žiaľ všetko to samý liberalizmus.

Často pozorujeme, či jeden alebo druhý povie slovičko za ten horo-uhorský národ kresťanský a o našich malo-priemyselníkoch i gazdoch; ale nikto nepamätáme toho, zedy sa bol ktorý trenčiansky liberálny ablegát slova za nás prerieť opovážil. A mali by veru čo o nás hovoriť.

Je známo, jak ťažko vládze dať ten našský človek kúsok chleba tej jeho familii, a porcie, čo by sa mali znížiť, ešte ich zvyšujú. Aj to vieme, jak nám odchádzajú naši rodáci do cudziny, kde odtrhuje sa manžel od svej manželky, brat od sestry, matka od detí atď. Liberáli o takýchto veciach nemajú kedy hovoriť. Lež ctení čitatelia «Kresťana», zapamätajte si z čísla 46. jak sme sa ohlásil v prešporskej stolici náš milý stupavský ablegát veľkomožný pán Ján Trubíny, keď prišlo na pretras povýšenie porcií! Proti nemu a proti kresťanskému ľudu ohlásil sa jeden vlastenec-žid, že vraj: «choďte do Čiech rečníť.» Ale sláva nášmu ľudovému ablegátovi, on mu smele na to odsekol: «a vy choďte nazpät do Palestíny!»

Teda ešte raz vás napomínam milí drahí voličia, buďte verní spravodliví voličia ľudu! Neopustte kresťanskú Kristovu stranu, lebo aj to je pravdivé, že dobrý kresťan liberálom byť nemôže, keď pre inšie nie teda už pre ten civilný sobáš!

Drahí rodáci, nasledujte našich rodákov: Prešporčanov, Nitrancov, Oravecov atď. Buďte pev. í, verní vášmu milému kandidátovi kresťansko-ľudovému: osvietenému pánu barónovi Kaasovi.

Vieme dobre, že nám ho tí liberáli závidia. Aj sa majú čo obzerať, lebo veru by to bola šťastná hodina, keby nám dal Pán Boh to vnuknutie, zedy sme mohli povedať, že máme ľudového ablegáta. Vy myslíte drahí rodáci, že z tohoto len vy mali by ste radosť? Oj nie, ona bola by vznešenou radosťou celému Trenčiansku!

Tedy s týmto malým napomenutím odoberám sa od

vás s ľudovým pozdravom. Teda nefahajte za ten liberálny povraz krivonosích.

Lež pevne choďte a fahajte z lásky a vernosti povraz strany ľudovej! Pán Boh vám pomáhaj!

Sláva barónovi Ivorovi Kaasovi, našemu milému kandidátovi ľudovému!

Nech žije ľudová strana!

Sláva ľudovým voličom!

J. O.

Zo Solušnice (prešp. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Prosím úctive týchto mojích pár riadkov v «Kreštane» uverejniť.

Zriedkavá slávnosť bola u nás dňa 9. novembra tohto roku. Cirkev sv. viedla jedného zo svojích mladých levitov k oltáru Pána, aby tam po prvý raz veľkú obeť nového zákona konal. Pomazaný olejom posviacania a vypravený mocou kňazskou, započal velebný pán Štefan Hlavatý, vychovanec seminárie ostrihomskej, svoj vznešený úrad v tom kostole, v ktorom ho cirkev jednú vo sv. krste do lona svojho prijala. Radosť a srdečné utešenie panovalo v tomto dychtíve čakanom okamžení, všetci obyvatelia ďakovali Bohu za tú milosť, že ráčil jedného z nich k sebe povýšiť a ho prostredníkom medzi nebom a zemou učiniť. Najviac zaujímavá čiastka slávnosti bola vznešená reč pvevelebného pána dra Jozefa Kovácsa, dekana malacskeho. On, čo muž vysoko vážený a veľkého citu vnútrajšieho, panoval nad srdcami poslucháčov; slzy zbožnej radosti sa ukazovali v očiach jejích. Vznesenosť povolania kňazského a jeho ťažkosti boly predmetom reči. Opravdu časový to predmet v terajšom veku, kde kňazia všemožne napádani a zneucteni bývajú, a mnohí verní a statoční sluhovia oltára trpký kalich nevďaku a prenasledovania musia zakúsiť. Avšak k trpezlivosti a zotrvanlivosti povzbudzuje rečník dľa príkladu Spasiteľa, ktorý zapovrhnuť všetky nepriateľské úklady, len na spasení duší pracoval. Áno, pri rozjímaní týchto vecí nech nasleduje velebný pán primiciant to, čo ten veľký apoštol nového veku. «Don Bosco» tak pekne vyslovil:

«Da mihi animas. caetera tolle — daj mi duše, všetko iné si nechaj!» — To je horlivého kňaza hodná žiadosť a všetka celosť jeho jednaní. Vo všetkých prípadoch a udalostach pozoruje on na to, jako tieto udalosti v záujme Ježiša podporujú alebo kazia; všetky vynálezy takýmto okom súdi. Železnice, parolod sú mu nielen také vynálezy, ktoré na život kupecký a remeselnický dobre účinkujú, lež vidí on v nich aj také ústavy, ktoré aj v kráľovstve Krista majú svoj veľký význam, keď poslov sv. evanjeliuma do ďalekých krajov odvážajú.

Krásny záverok mala táto reč v tých slovách, v ktorých sa kazateľ na vel. pána primicianta obrátil, keď do jeho modlitby kňazskej odporúčal sv. Otca, všeobecnú cirkev a jej duchovných predstavených, bratov sv. oltára, rodičov, príbuzných a spoluobčanov. Zaujímavé je to

okamženie, kde cit a pohnutie srdca v slzách všetkých očí sa vyjavilo.

Po skončených službách Božích sišlo sa kňazstvo, príbuzní a priatelia vel. pána primicianta pri priateľskom stole miestneho pána farára, kde vel. pán dekan dr. J. Kovács blahoželal pánu primiciantovi a jeho rodičom. Pán primiciant zase ďakoval v slovách detinskej úprimnosti svojim milým rodičom za jejích veľké obety.

J. Kákonyi.

Skalité (trenč. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Ráče nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreštane.»

Od času zavedenia štátnych matrik stál na čele čerňanského notariátu (ku ktorému i obec Skalité patri) jeden pán menom Julius Pericht, ktorý bol tej mienky, že je povolaný sháňať sa len po panských chůfkach, a úbohý ľud že je zaviazaný kontá jeho vyplácať. Tento pán nielen že nadával kňazom tuho do panslávov, nielen že počas voľby držal skalitskú a čerňanskú faru v stave obleženia, nielen že ku hlasujúcej urne miesto hlas majúcich ľudákov podstrkoval stejného mena iných najatých lahtikárov, nielen že bol pedantný v predbežnom inkasovaní za gruntoknihovné prenášania, za kúpy a predaje. Samé ale prevedenie nechával ležať v kancelárskom stolíku, ale ešte i pri vyberaní dane zapisoval do daňových knižočíek všeliaké reštancie i takým občanom, ktorí vykázanú daň celú vyplatenú mali.

Asi pred tromi rokmi poslal som štrnásť takýchto daňových knižočíek trenčianskej financ-direkcii ku prezkúmaniu. Financ-direkcia vyslala síce pána Puky-ho (slovensky málo znajúceho) na vyšetrovanie; ponevác ale z vyšetrovania nič nevyšlo, menovaný pán pokračoval v zapisovaní a vyberaní neprávnych daňových reštancií ešte bezočivejšie, tak že konečne i mne zapísal takejto reštancie asi 4 keruny.

Konečne predsa zlomil sa mu v mesiaci auguste pod nohami rebrik, musel sa zrieť úradu, a až teraz vyšlo šibalstvo menovaného pána na javo: vyplatené daňové peniaze zapisoval síce do daňových knižočíek, *nezapísoval ich ale, alebo menej zapisoval do rubriky B tabelley «lerovás» zvanej*; následkom čoho musia úbohí ľudia nenaznačenú v lerovási daň znovu platiť.

Aj to je síce nepochopiteľné, kam sa podely tie inkasované (v B tabelle nenaznačené) peniaze, ktoré do ruky odoberá rychtár a nie notár, a ktoré (po ztiahnutí cirkevnej a obecnej prirážky) do berného úradu sám rychtár odnášal?

V tomto ohľade malo by prísť predsa od stolične vrchnosti nejaké vysvetlenie a vyšetrovanie — dovčulku je ale ticho, jako by sa nič nebolo prihodilo.

Teraz sa pýtam, kto že je tohto, ako na bielom dni na úbohom ľude spáchaného šibalstva príčinou? Či nie tí revízori, ktorí každoročne chodili notársku kanceláriu revidovať a nikdy žiadneho šibalstva nenašli?

A ponevác doteraz daňová knižočka platila za dostatočnú kvitanciu vyplatenej dane: či buď stoličný, buď berný úrad nebol povinný poučiť ľud, aby bol pri platení dane obozretným, t. j. aby žiadal, žeby vyplatená daň i do B tabelky bola vpísaná.

A potom sa vláda čuduje: že úbohý ľud darmo sa spravodlivosti dovolávajúci, dľa nemeckého príslovia len na «zahlen und Maul halten» (t. j. platiť a papuľu držať) odkázaný, vidiac jako takí šibali chodia po slobode, a z ošudných ľudí si eš. posmech ropia — radšej ide spásu hľadať do Ameriky.

Hovorí sa síce, že patriční oškodení občania majú právo notára žalovať, ktorý sa obyčajne popredku postará aby mu nebolo čo vziať!

Prečo že sa zmenilo to nariadenie, že rychtár garantuje svojím majetkom za vybrané daňové peniaze?

Dôstojný Pane redaktor! buďte tak dobrý, dajte nám radu, čo máme v hore spomenutej záležitosti činiť?

Vy ale ctení čitatelia: vezmite si aspoň z našej škody naučenie, nedávajte prv daňové peniaze do ruky, kým sa nepresvedčíte, že platiť sa majúce peniaze nemáte tak v daňovej knižočke, jako aj v B tabelky, jako vyplatene naznačené. *Jozef Badik, farár v Skalitém.*

Účtovanie o zaslaných našej administrácii milodaroch.

Vp. A. Rojkovi. farárovi na odpočinku došlo spolu 221 korún 19 halierov, ktoré sme mu akožto vyhorelcovi v nasledujúcich častiach doposlali do Lomu (Forgácsfalva gemerská stol.)

1902, 15-ho septembra	064 korún — hal.
“ 30-ho “	149 “ 19 “
“ 7-ho októbra	8 “ — “

Spolu: 221 korún 19 hal.

Dňa 8-ho októbra 1902 došli 4 koruny na «Levočský kostol»; tieto poslali sme na poštovej poukázke.

Dňa 8-ho októbra 1902 došli 3 koruny na «Stankovianský kostol», poslali sme na hore udanú adresu.

Na malo-čaušanskú kaplnku došlých 65 kor. 24 hal. poslali sme v nasledujúcich častiach:

18-ho apríla 1902 sme poslali na meno p. rychtára Hanku 3 koruny.

15-ho júla 1902 sme poslali na p. Kol. Bresztyenszkého 32 korúny 80 halierov; dňa 15-ho septembra 18 korún 64 halierov; dňa 7-ho októbra 10 kor. 80 hal. Spolu: 65 korún 24 halierov.

Neczpál gazda, zo Sarkadkeresztúra 30 korún; z Jablonky: Ignác Lihosít 1 kor.; Ján Vdovka 1 korunu; Ján Dubek 40 halierov; Jun Panák 20 hal.; Anton Machaj 20 hal.; Ján Machaj 20 hal. — Spolu: 33 korún.

Vp. p. Ladislavovi Fülöpp na chrám boží došli milodary poslali sme: dňa 14-ho apríla 1900. 2 koruny; dňa 23-ho októbra 1900. 6 korún 20 halierov; dňa 17-ho novembra 1900. 10 korún. — Spolu: 18 kor. 20 hal.

Na chlieb Svätého Antona došlo milodarov na ad-

ministrácie časopisov «Néppart» a «Alkotmány» 1817 korún, z ktorých sme do týchto čias rozdali peštianským chudobným na chlieb 1710 korún 37 halierov.

Upozorňujeme, že došlé milodary účtujeme len od 1-ho januára 1902. do 9-ho októbra 1902.

Milodary na kostolík pri Bešeňovej skale. Andrej Gáll zo Sinej 1 korunu 88 halierov.

Milodary na chlieb Svätého Antona. Maria Drobená z V. Bittče 4 koruny, G. Kuračín z Butina 4 koruny, Štefan Tinák Veľ. Manya 7 korún.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Nová domová pokladnica. Kalendár na rok 1903., redigovaný Dr. Pavlom Blahom, vyšiel nákladom Jozefa Teslika v Uh. Skalici (Szakolecza). Cena jedného výtisku 50 halierov.

Pútnik sv. vojtešský. Kalendár na rok 1903., redigovaný Martinom Kollárom, vyšiel nákladom spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave na 17 hárkoch veľkej osmoroky s rozmanitým a bohatým poučeno-zábavným obsahom. Cena je len 50 halierov.

Odporúčame ho nášmu katolíckemu obecenstvu čo najskoršie.

Slovenský obrázkový kalendár pre kat. evanj. a starovercov na obyčajný rok 1903. Cena 100 viaz. výt. 22 kor. 50 hal. neviaz. výt. 20 kor. 50 hal. Na drobno 1 viaz. výt. len 30 halierov.

K dostaniu u kníhtlačiarско-účasť. Spolku v Turč. Sv. Martine (Turócz Szt Márton).

«**Listy Svätého Antona**». Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník II. číslo 9. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šesťnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplatné na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. *Predplatiť treba na túto adresu: Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapešt. VIII., Szentkirályi u. 28/a.*

Novinky tieto zaobierajú sa hlavne s vecmi, ktoré týkajú sa úcty Svätého Antona. Podávajú tedy životopis Svätého, opisujú zázračné udalosti, ktoré sa na prímluvu Jeho staly, uverejňujú zprávy zo všetkých strán, kdekoľvek si tohoto Svätého nábožne ctia. Pri tom cieľom týchto novín je, aby boly rozmanité; preto prinášajú články aj také, ktoré sú nie vo vlastnom smysle slova náboženské, lež viacej len kresfiansko-spoločenské, týkajúce sa vážnych otázok života.

Novinky tieto prijalo katolícke slovenské obecnstvo veľmi prajne. Vychvaľujú nás, že naše novinky práve s takou úľubou čítajú čestní mužskí, jako aj nábožné sestry. Aj vrchnosť cirkevná obrátila pozornosť svoju na nás, i viacerí biskupi žehnali nám; najnovšie ale arcibiskup kaločský osvietený P. *Juraj Császka* verejne v pastierskom liste svojom odporúčal naše «Listy Svätého Antona».

Sborník musealnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník VII. Sväzok I. Turčianský Sv.-Martin 1902.

Casopis musealnej slovenskej spoločnosti Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník V. Číslo 4. Turčianský Sv.-Martin 1902. — O «Musealnej Slovenskej Spoločnosti» nám treba vedieť, že je to spoločnosť vedecká, kde sa všetky starožitnosti a pamätnosti slovenské zachovávajú. Členom tejto spoločnosti stane sa ten, kto ročite 4 koruny platí sa zaviazaje.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manž. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky *dve*.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asiće za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Časy naše sú už predsa na toľko pokročilé, že aj roľníci budú museť nie len dľa starých zvykov obrábať si polia svoje, lež použiť všetko to, čo novšia doba k rozumnejšiemu hospodáreniu nám poskytuje. Kto nechceš zostať, obstaraj si knižočku túto, z nej sa mnohému poučíš.

Prosba k vlct. čitateľom «Kreššana».

Toľko rázy obracia sa chudoba k dobrosrdečným kreštanom a čitateľom milého «Kreššana», že my, maločaušanskí obyvatelia so žalosťou myslíme, že prameň milodarov docela vyčerpaný jest, veď dobrodincom tiež len málo sa ujšlo z hmotných darov. Ale pri tom všetkom nádej skladáme vo Vás milé duše krešfanské, že vysluchnete poníženú prosbu našu a s ochotnosťou prispějete nám k pomoci s čím získate u Boha a u Matky Krista požehnanie a milosť, u nás však úctu a večitú pamiatku.

My maločaušania usniesli sme sa na tom, že k úcte preblahoslavenej Panny Márie kaplnku vystavíme, kde chválu budeme dávať Všemohúcemu za dobrodenie. Jeho sväté meno o pomoc volať, najmä ale Matke Kristovej obeť ukazovať skrze modlenie svätého Ruženca

Ale aby sme úmysel náš, ktorý doista Bohu milý je, uskutočnili, k tomu aj málo nás je, ba aj nadmierou chudobní sme. Preto obraciame sa k Vám milé duše krešfanské, ktoré to málo, čo od Boha máte, toľko rázy podelili ste medzi tých, ktorí k Vám o pomoc volali, buďte milosrdní a ráčte venovať na svätý cieľ almužnú, ktorá v podobe Božského požehnanja, skrze modlitby naše mnohonásobne Vám vynahradená bude. O vyslyšte poníženú prosbu našu! Doprajte nám tej radosti, aby obec naša zdobená bola s posvätným miestom, kde aj za Vaše dušné spasenie modliť sa budeme. Hoc aký malý dar tak prijmem, akožto znak braterskej lásky a úcty oproti Matke Božej. My ale z hlbín srdca povieme: Pán Boh zaplať a požehnaj stonásobne.

V Malej-Čauši, 1902. 6-ho novembra.

Ján Hanko, rychtár.

Michal Matjaško, podrychtár.

Jozef Uhljar, prisazný.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 kgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7.00—7.60 kor., peštianska 6.90—6.80 kor., z Báčky 7.25 kor., banátská 5.90—6.25.

Jačmeň: na krm 5.25—5.40 korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Kukurica: 5.60—5.70 kor.

Otruby. po 50 kil.: drobné 4.20 korún, hrubé 4.50 korún.

Sviňská masť 50.00—50.50, Slanina $\frac{3}{100}$ 48.— $\frac{4}{100}$ 48.75—, udená dobrá slanina 48.50— po 50 klg.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len taktó musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

J. Vdovka. Tú besednicu, ktorú zpomínate, o tých sklároch, prepracovali a opravili sme a upotrebili pre kalendár svätoštesfanský. Kalendáre vám pošleme o týždeň.

P. Verný, Fatranský. Všetky články vaše sú nám vzáctne a vítané. Pre besednicu zaslané nám preklady uvidíte v v kalendároch našich, z ktorých za krátky čas pošleme vám zo pár výtiskov. «Naše mravy» pošleme vám zpät. Prečo? Je to článok veľmi podarený, ale obsah taký, o ktorom lepšie je, keď ľud nevie, zakaiaľ to sám nezkúsi.

Zaosek. «Na území kazáro», a politiko volebná boly na príčine, že Vaše články vystaly. «Jubieleum» prišlo, ďakujeme zaň. V budúcom čísle predstavíme ho obecnstvu. Keď raz dostihneme, napíšeme Vám, obsérne o všetliom, a sme presvedčení, že nám zo srdca dáte vašu absolúciu, pre toľke mlčanie.

Vianoce 1902.

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plníť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem :

3 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
6 kusov ameríkanskeho patentirovaného striebra vydičky,
6 kusov ameríkanskeho patentirovaného striebra jedáci lížice,
12 kusov ameríkanskeho patentirovaného striebra kávové lížice,
1 kus ameríkanskeho patentirovaného striebra polievkovú lížicu,
1 kus ameríkanskeho patentirovaného striebra mliekovú lížicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus ajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovať a včul len 6 zl. 60 kr. v najlávnejšej cene je k dostaniu. Ameríkanske a patentirované striebra je jedna s vonku a s nutra b. el. kova, ktorá striebornú barvu aj 25 rokov udrží začo ja garantirujem. Svedectvom tomu, že tento

neni klamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

Vianočný a novoročný dar.

a'alej do každej lepšej domácnosti prítiž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

ameríkanskeho patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19E. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v postaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov :

Sprvšou zásielkou sám úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.

S prvšou zásielkou sám úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku.

Zásielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takú o garnitúru 42 kusí na dobierku s ameríkanskeho patentirovaného striebra pošlú.

Bozovič, hr.-Sörénska st.

S. Keresztes, hlavný slúžny

Krainer záživný prach pre svine.

Velaceni pane! Moje svine ništ nechceli žrať, a priťom boli veľmi chudé. Prípadne som dostal od jedného z mojich ľudí jednu obálku záživného prachu, to je načudovať. Moje svine nemožem dokrmít a berú naseba zdňa nadeň, a toto možem poďakovať tomuto vibornému prachu, ktorý možem a budem každému jednému najlepšie odporúčať, a priťom prosím mne zaslať popošte 5 bankov kránskeho prachu pre svinej

31/10. 1900.

zuctov

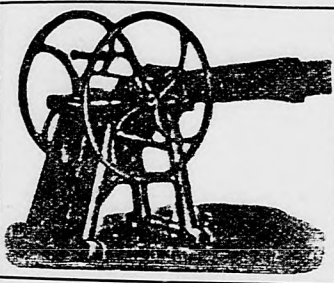
Joseph Englisch štaniční majster Velisce Slavonia.

Viš udaná copia za ravné hall. A 2 hall. zaopatrenie originálnov dopisnicov

Laibach, 3/10. 1901 (m. p.) Iván Planták e. k. notár. Prímladiach a starich sviniach je dostatočná jedna obálka dr. Trnkóczyho Krainer záživný prach pre svine za 50 halierov 5 obálkov stojí len 2 koruny. Je k dostaniu vo všetkých obchodach v protivnom pađe je k dostaniu po ošte z apatheki Trnkóczy, Laibach (Kraina).

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláfačky s oceľovými guľčikovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu

lahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dfa najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** ameríkanskeho a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Srotovníky** na zrno. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, **brány**. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, **borievky** a na hlynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v **Bytči** (Nagy-Bittse).

62

Pozor!

Prv nežli by ste Klavír, Harmonium alebo Piano chceli kúpiť, pýtajte sa najprv u nás, kde dostanete najlepšie a najlacnejšie Klavíre, Harmonie a Pianá jako cudzozemské, tak aj zdejšie a najvýbornejšie výrobky, sú nové a už aj prehratie. Žiadajte si od nás cenník.

Artúr Weinberger

Göding, Ring-Gasse (Morava).

OZNAMY

totižto inseraty prijíma administrácia

„KREŠTANA“

VIII. okres, József-körút 35.

Tajemstvo starca.

Skutočná udalosť.

Podáva ŠTEFAN SZABÓ ml. v PAKOZDE.

(Pretrla e zabránený.)

Drahí ľudia!

Niet lepšieho na svete ako dobré zdravie!

Jestli ale človek ochorie, vtedy žiaľbohu ťažko najde liek proti svojej chorobe. Aj ja som bol 6 rokov chorľavý a márne som probuval všelijaké prostriedky. Konečne raz čítam v novinách o Fellerovom «Elsa-Fluide», ktorý v apatieke v Stubici (Horvatsko dorábajú. No, myslím si, oprobujem i tento prostriedok. Objednal som si na prábu 12 fliašiek a môžem povedať, dobrí priatelia: za 6 rokov som následkom pákostnice a trhanía v nohách nevládal chodiť. Nohy som nevládal dvíhať a spať som tiež nehol. Desaf dní natieral som sa s Fellerovým Elsa-Fluidom a o tri týždne tak som ozdravel ako orech.

Všetcia susedia prišli obdivovať tento čarodajný prostriedok, ktorý mi pomohol. Všetcia vedeli, že som si dal zase poslať z toho Elsa-Fluidu. Teda prišiel ku mne sused Mišo, žalujúci sa, že máva horúosť v hla ve, zimnica ho trasieva a bolievajú ho nohy, ruky a kríže. Dal som mu fliašku z «Elsa-Fluidu» a o tri dni ozdravel. — Štefan z mlynu tiež prišiel, aby mu dal z toho čarodajného «Elsa-Fluidu», lebo mu vraj žena kašle a pichanie citu v prsách. Pomyslíte si drahí ľudia, o 2 dni prišla jeho žena poďakovať sa, že jej «Elsa-Fluid» úplne pomohol! — Práve v deň sv. Jozefa príjde kmotra Katrena a sdelím, že jej dieťa vždy dávi, má krče v brušku a vždy plače: úbohá žena nevedela si rady s nim. Už nakúpila všetého z apatieky, staré baby tiež probuvaly, čo len mohli, ale všetko márne. Prečítal som návod o upotrebení, ktorý je k «Elsa-Fluidu» pripravený a hľadám, či niet v ňom pomoci pre chorobu dieťaťa a skutočne bola pomoc i pre túto chorobu: desaf kvapiek z «Elsa-Fluidu» do mlieka, potom s Elsa-Fluidom natreť bruško dieťaťa a to istotne pomôže! Podám tedy žene jednu fliašku a

a hovorím: «No, netrúpte sa, drahá, čo je v tomto návode napísané, to je pravda, ale jestli pomôže prostriedok musíte mi vrátiť dve fliačky miesto jedne. Ale to vám poviem, že jestli chcete pravý Elsa-Fluid, teda pište zreteľne: EUGEN V. FELLER apatekár v Stubici č. 18. (zahrebská st.). A tento liek ani není drahý: cena 12 fliašiek 5 korún a poštu platí tiež apatieka. Ešte v ten deň ozdravelo dieťa a o 8 dní suseda vrátila mi 20 fliašiek Elsa-Fluidu miesto dvoch, lebo keby nebola mala tohoto «Elsa-Fluidu», bolo by jej dieťa zomrelo. Tento pád očul každý človek v obci a každý si objednal Elsa-Fluid.

Bol som vo fašiangoch na svatbe Ondriša, kde ozaj milá vec bolo počúvať, ako si ľudia rozprávali o zázrakoch Fellerového Elsa-Fluidu. Jednému vyliečilo dieťa zo zrádnika, druhému odstránilo hlísty; výborne im pomáhal proti behačke, proti boleniu zubov, svrabu, odstráni lišaj, ružu, rany, krče; bolenie žalúdka, naval k daveniu, ľadvinový neduh, závrat, zimnicu, slabosť a nervositu. Jedon dávil krv, i tomu pomohol; druhý zase skoro ztratil zrak a teraz tak dobre vidí ako mladý človek. Dľa tohto teda vidno, že Elsa-Fluid výborne úkuje proti všetkým neduhám. Ešte i volom a svinám pomohol; bo keď nechcely žrať, gazdovia im dali Elsa-Fluid a hned žraly. A tak môžem povedať, že toto je jediným prostriedkom, ktorý sa prospešne užívá proti všetkým neduhám a žeby ste pravý obdržali pište zreteľne:

EUGEN V. FELLER apatekár

STUBICA č. 18. vĽa CSÁKTORNYA (zahrebská st.)

Keď si objednáte 12 fliašiek «Elsa-Fluidu», tak máte platiť 5 korún; ktorí si ho objednú, prajem im, aby im tak pomohol, ako mne.

Opravdový Fellerov „Elsa-Fluid“

Opravdový Fellerov «Elsa-Fluid» musí na každej fliaši takú ochrannú známku mať, ako je tu vyobrazená, s menom «Elsa» a podpisom «Feller». Liek je od zdravotnej vrchnosti preskúmaný a одобrený. Na výstavách v Paríži, Ríme, Londíne, Nizza a Berlíne Fellerov «Elsa-Fluid» vyznačený bol zlatou medailou, krížom a čestným diplomom. Fellerov Elsa-Fluid má sa objednať len na poštovú dobierku alebo za peniaze vopred poslané. — Stojí spolu s poštovým poplatkom, kistničkou a návodom jeden tucet (12 fliaš) 5 korún, dva tucty (24 fliaš) 8 korún, 60 halierov, 3 tucty (36 fliaš) 12 korún 40 halierov 4 tucty (48 fliaš) 16 korún. (60 fliaš) 20 korún, hoc kam zaslane.

Odporúčajú sa Fellerovské

ELSA-REBARBAROVÉ-PILULKY oproti tuhej stolice.

Najlepší, najlacnejší a tisíc raz vyprobovaný bol už tento bruchový liek, ktorý velice rýchlo a bez všetkých bóľov odstraňuje všetky žaludkové nemoce: výborne od dáva chuť k jiedlu; odstraňuje naval k dáveniu a celú slabosť i nervositu. Cena (6 balíkov) z upotrebujuúcim návodom ku liečeniu a s poštovou dobierku 4 koruny.

Objednaný od Vás Elsa-Fluid,

stal sa mi skutočne liekom. Už od dvoch rokov trpel som na oči a teraz pod krátkym časom užívania Elsa-Fluidu oči mám zdravé.

Keskenyerdó (Baraňanská stol.)
1902, II./27.

Trantíšek Frason.

Úctive prosím pre mňa poslať 12 fliaš Elsa-Fluid a 3 škatulky Rhebarbarských piluliek na dobierku. Elsa Fluid má velice dobré účinkovanie! Mne po tri rázovom užívaní môj kassel sa mi ztratil, a preto aj budem odporúčať Elsa Fluid môjmu každému známemu priateľovi.

Budapešť, 1902, VIII./15.

Sámuel Girol.

Kto chce obdržať opravdový «Fellerov Elsa-Fluid» nech si ho písomne objedná a vypíše zreteľne adresu na jediné miesto dorábacie:

EUGEN V. FELLER apatekár
v. Stubici, Kostolná ulica č. 18. (Zahrebská stolica).

Hlavný sklad v Budapešti u apatekára Jozef Török, Király utca č. 12. Eggerová patieka k «Palatinovi» Váci-körut č. 17. a u apatekára Bélu Zoltán Nagykorona-utca č. 23.